

До
Председателя на Научно жури
Доц. д-р Димитър Шаламанов, дм
НЦЗПБ
Гр. София

Становище

от доцент д-р **Тонка Иванова Върлева**, дм
Медицински университет – Плевен

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.1. Медицина, по докторска програма "Епидемиология"

Автор на дисертационния труд: **Надя Миткова Иванова-Александрова**, докторант на самостоятелна подготовка при НЦЗПБ

Тема „**Проучване върху значението на птиците за трансмисионната динамика на Лаймската болест в България**“

Научен ръководител: **Проф. д-р Ива Христова**, дмн

Становище съгласно Заповед № 242/08.06.2023 г. на Директора на НЦЗПБ

Актуалност на тематиката

Лаймската болест е най-често предаваната с кърлежи инфекция в Европа, с най-много докладвани случаи през последните години в Словения, Чехия, Литва и Естония. Очакванията са, че такива фактори като изоставени земеделски земи, промени в разпространението на гостоприемниците и в ландшафта, в резултат на човешка дейност, биха довели до разширяване на ареала на кърлежите, а оттам и на заболяването.

Западнотилската треска е инфекция, чийто потенциал да причинява нови ендемични огнища, както беше в Европа през 2018 г., е тревожен. За превенция срещу вируса няма разработени ваксина, нито специфично лечение, поради което изследванията за заразеност при птиците, наред с тези при векторите комари, остават основните елементи, на които разчитат програмите за надзор. В този смисъл, намирам че избраната от докторанта и неговия научен ръководител тема е актуална и навременна,

полезна за изясняване епидемиологията на двете нозологични единици, от гледна точка на резервоарните гостоприемници.

Характеристика на дисертационния труд

Представеният от Надя Миткова комплект материали от дисертация и автореферат, отговаря на критериите на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение. Дисертацията е структурирана по стандартен начин, включващ разделите: въведение, литературен обзор, цел и задачи, материали и методи, резултати и обсъждане, изводи, справка на приносите и литературна справка от 235 източника.

Литературният обзор е разгърнат в рамките на 23 страници, като в подходяща логическа последователност са описани векторната компетентност на *I. ricinus* да пренася борелии, хранителните взаимоотношения с гостоприемниците и по-специално паразитирането при птиците. Засегнати са ключови експериментални и полеви изследвания върху резервоарната способност на някои видове кокошоподобни и врабчоподобни птици, както и обособяването на различни трансмисионни цикли на *B. burgdorferi* s. l. в природата с участието на един и същи вид кърлеж и различни групи гостоприемници.

Една по-малка част от литературния обзор е отделена на циркулацията на вируса на ЗНТ сред дивите птици, вероятно защото изследванията за WNV са представени като допълнителна, а не като основна цел на научната разработка. Въпреки това считам, че обзорът е обтоен, компетентно представен, обхваща известните до момента данни от медицински и ветеринарно-медицински проучвания в нашата страна и авторът напълно аргументирано пояснява избора за двата района, където има основания да се проучи ролята на птиците.

Цялостното ми впечатление от литературния обзор е, че докторанта показва задълбочено познаване на проблема, който е тема на научното изследване.

Целите и задачите на дисертационния труд са точно формулирани, три от задачите съдържат и подзадачи.

Разделът „Материали и методи“ е представен стегнато в рамките на 10 страници. Извършена е продължителна и трудоемка работа по събиране и изследване на кърлежи и кръвни проби от птици. Изследванията са проведени с надеждни съвременни методи в

лаборатория с доказани и международно признати компетенции в областта на диагностиката на векторно-предаваните инфекции.

Разделът „Резултати и обсъждане“ е ясно и надлежно структуриран. За всяка от задачите са представени първо обобщени данни от изследването, а след това поотделно резултатите за двата района. Този раздел е богато илюстриран с таблици и графики, които онагледяват резултатите. Добро впечатление прави задълбочения анализ на резултатите, опитите да се разглежда протичането на трансмисионните цикли в рамките на конкретния екологичен контекст, сравнението на подходящи места с данните на други авторски колективи провели проучвания на същата тематика. На базата на получените собствени резултати, докторантът дава препоръки и поставя идеи за бъдещи изследвания върху предварително определени вече видове птици, които да надградят допълнително върху епидемиологията на Лаймската болест.

Дисертационният труд завършва с дефинирането на 10 извода, които в систематизиран вид представляват същността на научното изследване.

Приемам и изведените накрая приноси. От тях 5 са с оригинален характер и 4 с потвърдителен. Освен това считам, че приносът с научно-приложен характер касаещ Западнонилската треска, ще бъде полезен като част от програмата на здравните органи за надзор на заболяването в нашата страна.

Представеният автореферат е написан в обем от 56 страници. Намирам, че е изготвен с нужното внимание, спазена е приетата структура за съдържание като са отразени всички раздели и основни резултати на дисертационния труд, без литературния обзор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предвид гореизложеното и цялостната ми преценка, че докторанта има знания и умения за самостоятелна изследователска дейност, твърдо уверена съм да гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Надя Миткова Иванова-Александрова по докторска програма "Епидемиология" и приканвам уважаемото Научно жури също да гласува положително.

Изготвил становището:

Доцент д-р Тонка Върлева, дм